

آب و آتش از نگاه هرمنوتیک در منطق الطیر عطار

آمنه باطانی

دانشجوی دکتری زبان و ادبیات فارسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد نیشابور

چکیده

یکی از روشهای نوین برای تحلیل متن ادبی همانند شعر تحلیل هرمنوتیکی و دیدگاه تاویل متن است. هرمنوتیک دانشی است که به فرآیند فهم یک اثر می پردازد و چگونگی دریافت معنا از پدیده های گوناگون هستی اعم از گفتار، رفتار، متون نوشتاری و آثار هنری را بررسی می کند. آب و آتش از دیر باز به سبب نقشی که در زندگی انسان داشتند مورد توجه تمامی ادیان شعرا و نویسندگان بوده اند. قدما معانی متفاوتی برای آتش، آب، باد و خاک گفته اند. افلاک را آبا و عناصر را امهات می نامیدند و از آنها موالید سه گانه متولد شده است. نگارنده سعی نموده با دیدی تاویل گرایانه و هرمنوتیکی به بررسی مفهوم نمادین آب و آتش در منطق الطیر عطار بپردازد. و به این سوال های مقدر که آیا عطار به مفهوم آب و آتش تنها نگاه عارفانه - صوفیانه و شریعت مدارانه داشته است؟ یا صرفا با دیدی ادبی و تاویل گرایانه به آب و آتش پرداخته است؟ حماسه و نماد در اندیشه وی چه جایگاهی را دارد؟ مفهوم آب و آتش در منطق الطیر از چه بسامدی برخوردار است؟ عطار بانگاه رمزآلود و تمثیلی خود به این دو اسطوره ی نمادین هویت و شخصیت انسانی بخشیده است. آب و آتش همانند تمام پرندگان در این حماسه عرفانی - تمثیلی حاضرند و همراه آنان نقش مختلف و گاه متضاد خود را به گونه ای بی همتا ایفا می کنند.

کلید واژه: آب، آتش، هرمنوتیک، تاویل، حماسه و ادیان